

Eerder verschenen in deze serie

Corrupt

Kwaadaardig

Verraad

Gas

Ondermijning

Post Mortem

De serie RP-Westerlee
(16 delen)

Ook van deze auteur

God en de Mammon

Hebzucht

Brave New Books

Eerste druk: 2026
Coverfoto: Postrijtuig Pec © Spoorwegmuseum
ISBN: 9789465542409

Uitgeverij: Brave New Books (onderdeel van Singel Uitgeverijen, Amsterdam)
www.bravenewbooks.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet, of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Geert Fokkens

Uit de serie

District Groningen

HEBZUCHT

Proloog

Spoorwegstation Hoogezand-Sappemeer. In het licht van de zon die al naar het westen begon te zakken stonden op het perron een achttal reizigers te wachten op de trein naar Winschoten die om 16.34 uur moest vertrekken.

Het was een heerlijke zonnige dag geweest; voor het eerst dat jaar was de temperatuur tot drieëntwintig graden gestegen. De zomer was duidelijk in aantocht.

Op het perron stond ook een wagentje dat met de hand kon worden voortgetrokken met daarop een aantal postzakken. Twee mannen in het uniform van PTT-Post stonden daarnaast een sigaret te roken.

“Doar is ‘r, Reinder,” zei de een tegen de ander, “hai is Martenshouk al voorbie,” en hij wees met z’n hand naar het westen waar inderdaad de omtrek van de naderende Blauwe Engel zichtbaar begon te worden.

“Mooi op tied”, bromde de ander als antwoord en gooide zijn peuk tussen de rails.

Een ogenblik later rolde de dieseltrein het station binnen. Achter de personentrein was een postwagon gekoppeld. De beide PTT-ers rolden hun wagentje naar de schuifdeur daarvan. Die werd al geopend door een collega; die reed mee om de postzakken op de juiste stations uit te laden en nieuwe post weer mee te nemen. Tijdens de rit gebruikte hij de tijd om alvast een voorsortering uit te voeren. Terwijl de conducteur van de trein op hen wachtte wisselden ze zo snel mogelijk hun ladingen. “Ik heb nog twee kisten die ook voor jullie bestemd zijn,” deelde de postbeambte die op de trein meereed mee. Het bleken twee metalen kistjes te zijn met daarop het logo van de PCGD¹ erop geschilderd. Ze waren afgesloten maar de sleutels waren er niet bij. Over de klep waren zegels aangebracht. “Hmm, ze binn’n nait zwoar,” merkte de man die Reinder heette op. Hij zette de kistjes naast de postzakken op het karretje.

De trein kon vertrekken en de conducteur blies op zijn fluit. Een moment later rolde de diesel met brullende motor het station uit.

De twee postbeambten wachtten even totdat de reizigers die waren uitgestapt het station hadden verlaten. Nu konden ze de kar naar de uitgang trekken. Daar stond hun auto geparkeerd. Dat was een Bedford CA bestelwagen in de karakteristieke rode kleur van PTT-Post. De postzakken en de kistjes werden achterin geladen. Terwijl zijn collega het wagentje weer terugbracht naar de plaats waar die gewoonlijk werd gestald op het station nam Reinder plaats achter het stuur. Hij startte de motor en wachtte op zijn maat die al met snelle pas terug kwam lopen. Hij stapte in maar moest blijven staan omdat er naast de bestuurder geen zitplaats was aangebracht. Hij schoof de schuifdeur aan zijn kant dicht en trok een postzak naar zich toe om daarop plaats te nemen. Hij had geen zin om

¹ PCGD = Postcheck- en Girodienst.

de hele weg naar het postkantoor dat in de Meine Veningastraat stond in half gebukte positie te blijven staan.

Reinder reed in de richting van het Oosterpark, daar reed hij langs over de Vijverstraat.

“Sla hier linksaf,” zei zijn maat plotseling.

Reinder liet het gas los en remde af. “Waarom?” vroeg hij verbaasd.

“Er is een wegafsluiting,” verduidelijkte zijn maat.

“Op de heenweg nog niet,” sputterde Reinder tegen.

“Maar nu wel,” zei zijn maat nadrukkelijk, “het is al vijf uur en ik heb gehoord dat ze dan met wegwerkzaamheden beginnen.”

Reinder haalde zijn schouders op. “Goud, wat doe wilt,” zei hij en hij draaide de Bedford de Stroolaan in. “Had dat eerder gezegd,” mopperde hij, “dan was ik via de Burgemeester Bartelstraat gegaan.” Hij wilde nog wat zeggen maar trapte vol op de rem waardoor zijn maat bijna tegen de voorruit klapte. “Verdomme!”

Een bestelwagen was plotseling van de kant naar voren gereden en versperde de weg. “Wát veur de duvel!” riep Reinder boos uit.

Drie man renden op de PTT-wagen af en trokken aan beide kanten de schuifdeuren open. “Eruit!” commandeerde een van hen en Reinder zag tot zijn grote schrik een pistool op zich gericht. “Bist wel mál!” riep hij, maar de man greep hem bij zijn mouw en trok hem de auto uit. Hij viel op de grond maar hij trapte met zijn benen waardoor zijn belager ook viel.

BENG!!

Reinder schokte even en lag toen stil.

“Waarom heb je geschoten?” riep zijn maat hevig geschrokken.

“Dat zie je toch,” antwoordde de man die geschoten had, “hij verzette zich, hij viel hem aan.” Daarbij wees hij op de man die door Reinder onderuit was geschoot maar nu weer opkrabbelde en zijn op de grond gevallen pistool opraapte.

Hij richtte zich weer tot Reinders maat. “Instappen en achter het stuur, jij. Rijd achter ons aan!”

Gehoorzaam nam de PTT-er plaats achter het stuur terwijl de man die had geschoten naast hem plaatsnam op de postzak die hijzelf eerder als zitplaats had gebruikt.

“Rijden!” zei hij slechts.

Achter elkaar reden de beide bestelwagens weg, Reinder op de klinkers van de weg achterlatend in een steeds groter wordende plas bloed.

Hoofdstuk 1

“Welkom, welkom,” zei commissaris Brouwer enthousiast terwijl hij de handen van zijn gasten schudde.

Het was dinsdagmiddag 8 februari 1972. Het nieuwe hoofdbureau van de Gemeentepolitie Groningen was pas in gebruik genomen. Het stond aan de Radermark in de provinciehoofdstad. Eindelijk hadden ze het oude gebouw met zijn vele gebreken en weinig ruimte aan het Martinikerkhof kunnen verlaten. Het pas opgeleverde gebouw was natuurlijk veel moderner en voorzien van de laatste technische snufjes.

Ook Douwe Rademaker was een van de gasten die waren uitgenodigd. Die gasten waren net als Douwe hoge officieren van de andere korpsen binnen de provincie Groningen.

De reden van deze bijeenkomst was natuurlijk om het nieuwe onderkomen van de Groningse gemeentepolitie te bekijken en te bewonderen. Brouwer leidde enthousiast zijn hoge gasten door het gloednieuwe gebouw.

Na de rondleiding was er gelegenheid voor een gezellige bijeenkomst in de grote vergaderzaal onder het genot van een hapje en een drankje. Tijd voor wat socializen en natuurlijk maakte iedereen daar gretig gebruik van.

De eerste met wie Douwe in gesprek raakte was hoofdinspecteur Alkema. Eigenlijk was hij het die Douwe opzocht. “Bevalt uw nieuwe taak bij het district u goed?” vroeg hij.

Douwe glimlachte. “Luister, beste man, hoe lang kennen wij elkaar nu? Wij hebben samen heel wat zaken gedraaid, nietwaar?”

Alkema knikte eveneens met een glimlach.

“Nou,” vervolgde Douwe, “wij zijn van gelijke rang, wordt het niet eens tijd om elkaar met jij en jou aan te spreken? Ik heet Douwe, zoals je natuurlijk weet.”

“Je hebt gelijk, Douwe,” antwoordde Alkema met een brede grijns, “ik heet Ap en dat wist je natuurlijk ook al.”

“Natuurlijk,” gaf Douwe toe, “Ap, is dat van Albert?”

“Inderdaad, ik ben naar mijn vader genoemd.”

“Ik ook,” gaf Douwe aan, “een oude traditie hier in Groningen.”

“Maar je hebt nog niet mijn vraag beantwoord,” drong Alkema aan.

“In het begin had ik er wel wat moeite mee,” bekende Douwe, “maar nu heb ik het erg goed naar mijn zin. Dat is dan ook mede te danken aan mijn fantastische team.”

Weer grijnsde Alkema. “Ja, je bent nog altijd even bescheiden, maar wij volgen jouw verrichtingen en ik moet zeggen dat jij het echt wel goed doet.”

“Dank je,” zei Douwe enigszins verlegen. “En jij,” vervolgde hij meteen, “hoe gaat het met jou?”

“Tja, ik denk ook wel goed,” zei Alkema, “ik word in mei de nieuwe korpschef van Winschoten, dan gaat mijn baas met pensioen.”

“Nou, dat is geweldig mooi nieuws,” reageerde Douwe enthousiast, “het is jou van harte gegund en ik weet zeker dat jij goed zal functioneren in jouw nieuwe functie.”

“Dank je wel,” zei Alkema vergenoegd.

“Trouwens, waar is jouw baas?” vroeg Douwe om zich heen kijkend. “Is hij niet uitgenodigd?”

“Jawel, hoor,” gaf Alkema aan, “maar zijn gezondheid is niet zo goed, hij zit al drie maanden ziek thuis.”

Douwe schudde zijn hoofd. “Dat is triest,” vond hij.

De volgende die Douwe tegenkwam was de gastheer van die middag, Andries Brouwer.

“Je bent vast in je nopjes,” stelde Douwe glimlachend vast.

“Nou, dat kun je wel stellen,” beaamde Brouwer, “eindelijk worden we niet beperkt door ruimtegebrek of dat er allerlei diensten over de hele stad zijn verspreid.”

“Dat kan ik mij goed voorstellen,” was Douwe het met hem eens. “Maar nu ik je toch spreek wil ik het even over iets anders hebben.”

Brouwer keek hem argwanend aan; hij wist dat wanneer kolonel Rademaker op die manier begon het iets ernstigs moest zijn.

“In onze vorige grote zaak heeft het ons verbaasd hoe een veroordeelde psychisch gestoorde zo gemakkelijk aan een vuurwapen kon komen,” vertelde Douwe.

Brouwer knikte. “Jij doelt op die gek die het had voorzien op politie- en justitiemensen.” Waarmee de commissaris liet blijken dat hij goed op de hoogte was, iets wat Douwe altijd in hem bewonderde.

“Zo is het, Andries,” vervolgde hij, “maar niet alleen in die zaak. Nederland heeft een van de strengste vuurwapenwetten en toch maken we steeds weer mee dat criminelen redelijk eenvoudig aan vuurwapens kunnen komen.”

“Je hebt gelijk, Douwe,” was Brouwer het met hem eens, “wij maken dat ook regelmatig mee.”

“Zou het dan niet mogelijk kunnen zijn om gezamenlijk iets daartegen te doen?” stelde Douwe voor. “Ik bedoel met gezamenlijk dat wij daarover dan ook alle andere korpsen van onze provincie benaderen om samen een plan van aanpak op te stellen.”

“Ik vind dat een goed idee, Douwe. Ik zal het met onze HC bespreken en ook met meester Blauw.” Officier van justitie Blauw was belast met zaken van de gemeentepolitie.

“Mooi, dan bespreek ik het ook met OVJ Arends,” zegde Douwe toe. We houden hierover contact.”

“Dat is prima, Douwe.” Op dat ogenblik vroeg iemand anders de aandacht van Brouwer.

Douwe raakte nu in gesprek met commissaris Van Nieuwkerk, de korpschef van de gemeentepolitie van Hoogezand-Sappemeer. Ze kenden elkaar al een lange tijd en waren met elkaar bevriend.

“Je moet me eens iets uitleggen,” begon Douwe.

“Oh, wat dan?” reageerde Van Nieuwkerk.

“Toen ik jou voor het eerst ontmoette heette jij Peter, tegenwoordig wordt je Ruud genoemd. Hoe zit dat?”

Van Nieuwkerk begon te lachen. “Dat heb ik al vaak moeten uitleggen, ik dacht dat jij het ook wist.”

Douwe schudde ontkennend zijn hoofd.

“Mijn officiële naam is Petrus Rudolf van Nieuwkerk. Mijn ouders waren nogal diepgelovig, moet je weten. Ze gaven mij een bijbelse naam en met mijn tweede naam vernoemden zij mij naar mijn grootvader. Ik heb altijd hekel aan de naam Peter gehad omdat ikzelf helemaal niet zo religieus ben. Dat zorgde wel voor veel onenigheid, vooral met mijn vader.”

Douwe keek hem met een blik van verstandhouding aan. “Ik weet precies wat je bedoelt, mij is hetzelfde overkomen.”

Van Nieuwkerk nam snel een slokje van zijn drankje en vervolgde: “Nou, nadat mijn ouders waren overleden heb ik er meteen werk van gemaakt dat ik voortaan Ruud moest worden genoemd.” Hij glimlachte. “Dat had ook een praktisch voordeel want in mijn korps hebben wij wel zestien mensen die ook Peter heten, dus het was wel zo handig.”

“Nou, dat is dan ook weer opgelost,” zei Douwe en ook hij nam een slokje van zijn drankje.

“Maar had jij dan ook een religieuze naam?” wilde Van Nieuwkerk weten.

“Nee, dat niet,” verklaarde Douwe, “maar ik had wel veel ruzie met mijn vader over het geloof, begrijp je?”

Van Nieuwkerk knikte. “Ik snap het.” Hij veranderde van onderwerp en keek Douwe aan. “Er is iets wat ik met jou moet bespreken.”

“Oh,” reageerde Douwe verbaasd.

“Het gaat over een cold case, maar hier lijkt het mij niet het juiste moment. Kan ik een afspraak met je maken?”

“Natuurlijk, Ruud. Wil je dat ik naar je toe kom?”

“Nee, dat hoeft niet. Ik kom wel naar jou.”

“Dat is goed,” stemde Douwe in, “morgen?”

“Is het om één uur goed?”

“Prima, Ruud. Om één uur bij mij op het districts bureau.

De gezelligheid duurde nog tot iets na vijven. Douwe stapte in zijn wijnrode Porsche 911 Targa en reed de stad uit. Het had geen zin meer om nog naar het districts bureau te gaan dus ging hij nu rechtstreeks naar huis.

Onder het rijden dacht hij na over deze middag. Hij was onder de indruk van het nieuwe hoofdkwartier van de Groninger Gemeentepolitie, zelfs een beetje

jaloers. Wanneer krijgen wij zoiets, dacht hij meewarig. Ook het gebouw dat aan de Prof. H.C. van Hallstraat stond en dienstdeed als het hoofdkwartier van het district Groningen van de Rijkspolitie was al aardig op leeftijd en begon inmiddels ook allerlei gebreken te vertonen, vooral de centrale verwarming kreeg steeds meer kuren. Ze hadden de afgelopen winter een paar koude dagen moeten doorstaan.

Het was verder een redelijk rustige winter geweest. Dat was het team goed uitgekomen want zij hadden nog veel administratief werk gehad aan de laatste drie zaken die zij tot een goede afloop hadden weten te brengen. De dossiers waren nu allemaal bij justitie ingeleverd zodat de voorbereidingen voor de rechtszaken konden beginnen. Tussendoor waren er een paar kleine zaken geweest, daarvan was één een verdachte dood die na onderzoek een zelfmoord bleek te zijn.

De decembermaand was voor de familie Rademaker extra feestelijk geweest door de geboorte van Berend, het zoontje van Aafs zoon Feike en zijn vrouw Janneke. Ze hadden hem vernoemd naar Aafs eerste man die aan een agressieve vorm van kanker was gestorven.

Zo in gedachten reed Douwe Westerlee binnen en weldra draaide hij zijn auto zijn erf aan de 1^e Garstenlaan op. Hij wist meteen dat Aaf niet thuis was, want de Volkswagen 1600 Variant stond er niet. Hij glimlachte; hij wist meteen waar zij wel was. Veel van haar tijd bracht zij de laatste weken bij Janneke door om zoveel van haar kleinzoon te kunnen genieten. Hij schudde zijn hoofd maar hij gunde het haar van harte.

Toen hij via de achterdeur de woonkeuken binnenliep lag er een briefje op de tafel: *Kom naar Feike en Janneke, we eten daar.*

Nadat hij zich had opgeknapt en omgekleed was hij naar het huis van Feike en Janneke aan de Hoofdweg gereden, Het was het voormalige postagentschap annex schrijfwarenwinkel van Aaf geweest. Hier had zij met Berend gewoond en hier was Feike geboren. Na Berends overlijden en haar huwelijk met Douwe was de winkel omgebouwd tot een grote huiskamer en nu woonden Feike en Janneke er, samen met hun pasgeboren spruit. Het was er altijd gezellig en ook nu genoot hij verder van de avond. Ook hij was dol op de kleine Berend.

Hoofdstuk 2

De volgende ochtend, woensdag, begon opperwachtmeester Jan Vink aan zijn dienst als wachtcommandant van de landgroep Scheemda. Op het kopieerapparaat maakte hij afschriften van de rapportages van de nachtdienst zodat hij die kon gebruiken tijdens de briefing van de groep waarmee hij de dagdienst moest draaien. Hij keek op zijn horloge; de bijeenkomst moest over drie minuten beginnen en de mannen zaten al in de kantine op hem te wachten.

De telefoon ging. Hij nam op.

Een mannenstem meldde dat op een bouwplaats de stoffelijke resten van waarschijnlijk een mens waren gevonden.

Jan liep naar de kantine en maakte de aanwezigen deelgenoot van de melding.

“Het is hier vlakbij,” vervolgde hij, “namelijk aan het eind van de Zaagmolenlaan. Dries en Mannus, gaan jullie er maar even poolshoogte nemen en houd contact met mij.”

Nadat Dries Scheltema en Mannus Reintjes de kantine hadden verlaten begon Jan de briefing met de achterblijvers.

De Zaagmolenlaan liep vlak langs het groepsbureau en verder langs het Winschoterdiep naar het oosten. Al anderhalf jaar lang werd daarlangs een nieuwe wijk gebouwd. De eerste huizen waren inmiddels opgeleverd en de meesten werden al bewoond. Maar verderop werd er nog volop gebouwd. Nog verder, waar de weg eindigde, waren ze nog niet eens zo ver; daar werden nog grondwerkzaamheden uitgevoerd als voorbereiding voor de bouw.

Het was die ochtend een mistige dag, maar de zon deed al zijn uiterste best om de nevel te verjagen. Scheltema en Reintjes arriveerden op de opgegeven locatie en zagen daar een grote dragline en een bulldozer staan. Die werkten niet en vijf mannen in werkkleding stonden bij elkaar te discussiëren. Het was duidelijk dat het werk stillag.

De beide wachtmeesters stapten uit en liepen over het zand naar de groep mannen. Een van hen was de voorman en Reintjes herkende Sander Molenaar die een dorpsgenoot van hem was. Hij wees naar een voor in de grond die door de dragline was getrokken. De beide wachtmeesters zagen daarin duidelijk ribben die inderdaad menselijk leken te zijn en verder ook een benige hand die half uit het zand stak.

“Goed,” zei Reintjes, “ik verklaar dit tot een plaats delict. Ik laat de technische recherche waarschuwen.”

Het duurde voorts nog ruim een uur voordat het donkerblauwe Ford Transitbusje van de TR ter plaatse kwam. Hij werd direct gevolgd door een donkergroene Peugeot 404 met daarin dokter Bulthuis, de patholoog-anatoom. De inmiddels ook aanwezige groepscommandant van Scheemda, adjudant Fokko Mulder, begroette hem. “Het is dit keer voor u een thuiswedstrijd,” zei hij glimlachend.

“Zeker,” antwoordde Bulthuis terwijl hij een witte overall aantrok, “maar ik moest desondanks vanuit Groningen komen, want ik was al op mijn werk.”

Hubert Bulthuis was getrouwd met Mariëlle Bulthuis en zij was de huisarts die in Scheemda de praktijk van dokter Harinxma had overgenomen nadat die met pensioen was gegaan. Hubert was internist in het Academisch Ziekenhuis in Groningen-Stad, maar was daarnaast de gerechtelijke patholoog die professor De Jager had opgevolgd nadat die op afschuwelijke wijze was vermoord.

De mannen van de technische recherche gingen aan het werk. Voorzichtig werd met een kleine schep alle aarde om het stoffelijk overschot weg geschept terwijl een fotograaf er opnamen van maakte. Na een halfuur was er een bijna compleet skelet blootgelegd. Bijna, want de rechterarm ontbrak. “Ik vermoed dat die door de graafmachine is weggeslagen,” zei Bulthuis, “waarschijnlijk vinden we die straks verderop.”

Het skelet was verder in redelijke staat en daardoor was duidelijk een rond gat boven de linker oogkas te zien.

“Hij is dus doodgeschoten,” merkte Mulder op.

“Dat lijkt mij ook,” beaamde Bulthuis terwijl hij het geraamte verder onderzocht.

Aan de rechtersoet zaten overblijfselen van wat een leren schoen moest zijn geweest. De kleding was geheel vergaan, maar om zijn middel zaten overblijfselen van mogelijk een leren broekriem of een gordel. Er was daarbij ook iets van metaal te zien. Bulthuis onderzocht die minutieus.

“U hebt natuurlijk geen idee wie deze persoon is,” merkte Mulder op, “ik kan mij niet voorstellen dat u dat hieruit kunt opmaken.”

Bulthuis keek hem glimlachend aan. “Nou, ik weet in ieder geval dat het een man betreft, want dat kan ik opmaken uit de vorm van de heupbenen en het schaambeen. Verder vermoed ik dat het een Spanjaard betreft.”

“Een Spanjaard?” riep Mulder verrast uit.

Bulthuis knikte en hield het stukje metaal omhoog. “Dit is een gesp en die is duidelijk Spaans.”

“En die is dus hier doodgeschoten,” merkte Mulder op.

“Ik denk het,” beaamde Bulthuis.

“Maar wanneer dan? Het moet al een poos geleden zijn geweest want het lichaam is volledig vergaan,” gaf Mulder aan.

Bulthuis glimlachte en wees naar het gat in de schedel. “Om te beginnen is die veroorzaakt door een ronde kogel, want een modern vuurwapen maakt niet zo’n groot gat. Ik denk dan aan een musket of een vergelijkbaar iets.”

“Die worden inderdaad al lang niet meer gebruikt,” was Mulder het met hem eens, “maar dat maakt het wel moeilijker om het moment van de dood te bepalen.”

“Nou,” vervolgde Bulthuis, “ik denk in 1568, waarschijnlijk op 25 mei van dat jaar.”

“Wat?” Mulder keek alsof hij het in Keulen hoorde donderen. “Waarom denkt u dat?”

Bulthuis keek hem glimlachend aan. “Wel eens van de Slag bij Heiligerlee gehoord? Dat was op die dag. Ik denk dat hij een soldaat was van het Spaanse leger en dat hij op die dag is gesneuveld.”

“Asjemenou!” riep Mulder uit. “Niet te geloven dat die man hier al zo lang heeft gelegen.”

“Nog meer niet te geloven is dat het skelet al die tijd zo goed bewaard is gebleven,” merkte Bulthuis op.

“Zeker,” beaamde Mulder, “maar als hij een soldaat was dan moet ook hij een wapen hebben gehad, die hebben we niet gevonden.”

“De mogelijkheid bestaat dat die is weggenomen nadat hij gesneuveld was,” veronderstelde Bulthuis, “óf door zijn maten, óf door de vijand. Een wapen was in die tijd waardevol, vooral wanneer het een vuurwapen was, ze werden vaak verzameld na het einde van een slag. Dat was zelfs belangrijker dan het ruimen van de lijken die soms wekenlang op de plaats bleven liggen waar zij gevallen waren om onder ondragelijke stank weg te rotten.”

“Andere tijden,” begreep Mulder.

“Maar het houdt wel in dat hier mijn taak erop zit,” gaf Bulthuis aan terwijl hij rechtop ging staan en zijn overall losknoopte. “Als er nog verder onderzoek nodig is zal dat door archeologen moeten worden gedaan.”

“Archeologen?” riep Molenaar uit. “Dat gaat ons heel veel tijd kosten!”

“Dat begrijp ik,” zei Mulder, “maar daar kan ik verder niets aan doen. Het is de gemeente die daarover moet beslissen. Ik zal u het telefoonnummer geven van de ambtenaar met wie u daarover contact moet opnemen.”

“Nou, dat is mij ook wat moois,” mopperde de voorman, “mijn baas zal er niet erg blij mee zijn.”

Dat laatste wist Mulder wel zeker, want de aannemer in kwestie was de firma Tamminga en de directeur daarvan, Driekus Dröge, was bepaald geen gemakkelijk persoon.

Douwe ontving, zoals afgesproken, zijn collega van de Gemeentepolitie Hoogezand-Sappemeer. Ruud van Nieuwkerk had zijn chef-recherche met zich meegenomen, hoofdinspecteur Meindert Offringa. Om die reden had Douwe zijn eigen recherche-chef Tom van der Brom op zijn kamer ontboden.

Nadat Douwe koffie had laten aanrukken hadden ze op het zitje in Douwe’s werkkamer plaatsgenomen en stak Van Nieuwkerk van wal.

“Het betreft een zaak uit 1962 die nooit tot een oplossing is gekomen.”

“Negentientweeënzestig,” herhaalde Douwe, “toen was Hoogezand nog een onderdeel van de Rijkspolitie.”

“Dat klopt,” bevestigde Van Nieuwkerk, “dat is ook de reden waarom ik er hier mee aankom. Pas in 1965 kreeg Hoogezand-Sappemeer gemeentepolitie en dus gingen de zaken die in de rijkspolitietijd daar waren behandeld over naar het nieuwe korps.”

“Ja, ja,” zei Douwe begrijpend, “ik kan mij dat nog herinneren, ik zat toen al bij de districtsrecherche.”

“Dan heb je in die tijd vast ook gehoord van de overval op een postauto, die was onderweg vanaf het station naar het postkantoor.”

Douwe knikte. “Als ik het mij goed herinner is daarbij een geldbedrag geroofd en daarbij is, meen ik, ook een dode gevallen.”

“Je hebt een goed geheugen,” prees Van Nieuwkerk hem, “het is gebeurd op 29 mei 1962.”

“Ja, maar ik ben zelf niet betrokken geweest bij die zaak,” gaf Douwe aan, “als ik mij niet vergis werd die zaak getrokken door Bil Zijlstra, die toen nog luitenant was, samen met Harm Geertsema en Klaas de Vries.”

“Dat klopt,” merkte Offringa op, “die hebben inderdaad de meeste verbalen in dit dossier opgemaakt. Zij kunnen natuurlijk nog wel alles ervan herinneren.”

Douwe schudde meewarig zijn hoofd. “Alleen Zijlstra leeft nog, maar is gepensioneerd en woont tegenwoordig in Oostenrijk. Geertsema is gedood tijdens de uitoefening van zijn dienst.” Douwe wachtte even en vervolgde: “De Vries heeft zelfmoord gepleegd.”

“Tjonge,” reageerde Van Nieuwkerk geschokt, “dat is me nogal wat.”

Douwe knikte slechts.

Het was even stil. Toen zei Douwe: “Nou, vertel verder, Ruud. Ik ben inmiddels wel nieuwsgierig geworden.”

“Zoals je zelf al zei is er een dode bij die overval gevallen, een medewerker van de PTT-Post,” nam Van Nieuwkerk de draad weer op. “Een tweede postbeambte wordt sindsdien vermist. Over het algemeen werd aangenomen dat hij betrokken was bij de overval, maar het is niet uitgesloten dat ook hij is gedood. Zijn lichaam is echter nooit gevonden.”

“En er is een geldbedrag buitgemaakt,” begreep Douwe.

“Tweehonderdduizend gulden in bankbiljetten, die zaten in twee verzegelde metalen geldkistjes.”

“En ook nooit teruggevonden?”

“Alleen de kistjes, Douwe, opengebroken natuurlijk.”

“Is er geen idee wie verder de verdachten waren?” vroeg Douwe.

Offringa legde een dikke map op de salontafel. “Dit is het originele dossier, maar ik denk dat er hier in het archief een afschrift ligt omdat het toen een rijkspolitiezaak was.”

Douwe bladerde er even vluchtig door en gaf de map toen aan Tom. “Ik moet dit natuurlijk met onze OVJ bespreken,” zei hij, “want in feite is het nu een zaak van jullie.”

Van Nieuwkerk knikte. “Inderdaad, Douwe, maar het is een goede gewoonte om een ander korps met een frisse blik in zaken te laten kijken die onopgelost zijn gebleven.”

“Hebben jullie enig idee waarom deze zaak niet is opgelost?” wilde Douwe weten.

Van Nieuwkerk haalde zijn schouders op. “Dat kunnen diverse oorzaken zijn, bijvoorbeeld het werkelijk ontbreken van aanwijzingen en bewijzen, of door ondeskundigheid, of misschien zelfs door tegenwerking.”

“Tegenwerking?” herhaalde Douwe. “Hebben jullie daar aanwijzingen voor?”

“Nee, niet echt.”

“Niet echt,” herhaalde Douwe weer, “maar je bent er niet helemaal zeker van.”

“Misschien moet je het dossier maar eerst eens helemaal lezen,” stelde Van Nieuwkerk voor, “en daaruit jouw eigen conclusies trekken. Het is waarschijnlijk beter dat ik op dit moment nog niet aan jou mijn conclusies vertel, dit om enig vooringenomenheid of sturing in het onderzoek te voorkomen.”

Douwe keek hem strak aan. “Je hebt nu al te veel gezegd, Ruud. Jij vertrouwt het niet.”

Van Nieuwkerk hief zijn beide handen op. “Ik zeg niets meer, lees eerst zelf de processen-verbaal maar door. Ik hoor dan later wel van jou wat jij ervan vindt en wat je beslissing hierin is.”

“Goed,” stemde Douwe in, “dat zal ik doen. Ik zal zo spoedig mogelijk contact met je opnemen.”

Nadat Van Nieuwkerk en Offringa waren vertrokken zei Douwe tegen Tom: “Neem jij dit dossier maar met je mee en lees hem goed door. Laat ook iemand in het archief duiken om te zien of daar ook een afschrift van deze zaak aanwezig is, die wil ik dan graag hebben zodat ik me er ook in kan verdiepen.”

Hoofdstuk 3

In de middag waren twee archeologen op de bouwplaats in Scheemda gearriveerd. Zij waren van de Universiteit van Groningen en hadden vier studenten ter ondersteuning meegebracht.

Onder het toeziend oog van een mopperende Driekus Dröge waren zij begonnen de grond rond de gevonden Spaanse soldaat voorzichtig om te spitten. En ze hadden succes. Ongeveer tien meter verderop vonden ze een kromme buis van ongeveer vijftien centimeter lang die duidelijk van de hoorn van een of ander dier was gemaakt. Er zat een koperen klepje op die groen was uitgeslagen van het patina. Erin zat een poeder. Volgens een van de archeologen betrof het kruit dat gebruikt werd in ouderwetse geweren om er kogels mee af te vuren. Daar weer dichtbij vonden de studenten een deel van de rechterarm van de gevonden soldaat. Alleen de hand ontbrak nog dus gingen ze voorzichtig verder met graven.

Toen een schreeuw van een van de studenten: “Ik heb hier iets!”

Iedereen liep naar haar toe. “Wat heb je, Loes?”

Zij wees naar de grond. Dit keer was het een hand die uit de aarde stak.

“De hand die jullie zoeken,” merkte Dröge hoopvol op omdat dan de werkzaamheden spoedig weer hervat zouden kunnen worden.

Maar de hoofdarcheoloog schudde zijn hoofd. “Deze ziet er anders uit. Bovendien is het een linkerhand en wij zoeken naar een rechter.”

“Een andere Spaanse soldaat?” vroeg de bestuurder van de bulldozer.

De andere archeoloog liet zich op zijn knieën zakken en onderzocht het lichaamsdeel. Hij schudde toen zijn hoofd. “Dit is zeker geen Spaanse soldaat,” zei hij. “Kijk maar goed, hij heeft een mouw aan zijn arm en die lijkt mij te modern voor de zestiende eeuw. Graaf maar verder, maar wel voorzichtig.”

Een halfuur later zei de archeoloog die de leiding had: “Nou, ik denk dat we toch maar weer de politie erbij moeten halen.”

In de ondiepe kuil lag weer een geraamte, maar het was duidelijk dat die niet zo oud was als die van de Spaanse soldaat. Zijn kleding was behoorlijk beschadigd door het rottingsproces maar niet geheel vergaan; een donkerblauwe ribcord broek, een wit overhemd met daarover een spencer. Aan beide voeten zaten vrijwel intacte zwarte schoenen. Nog belangrijker was dat hij de overblijfselen van een horloge had, echter zat die aan zijn rechterpols terwijl de meeste mensen die links dragen. Maar ook hij had een gat in zijn schedel; hij was duidelijk geen natuurlijke dood gestorven.

Een uur later stonden de rechercheurs Hennie Cornelisse en Kees de Jonge naar de verrichtingen te kijken van dokter Bulthuis die voor de tweede keer vanuit Groningen-Stad naar de bouwplaats in Scheemda had moeten rijden. Nadat hij de stoffelijke resten nauwkeurig had onderzocht en de fotograaf van de